

MARIE
VAREILLE

DE
ONT
TOVER
DEN

ROMAN

SARAH

Wie beweert dat je je hele leven aan je voorbij ziet trekken voordat je sterft, is duidelijk nog nooit gestorven. Het enige wat ik aan me voorbij zie trekken is een vals plafond van kurk, bleke tl-buizen en gestalten in hemden die me razendsnel naar een lift duwen, terwijl ze woorden schreeuwen die ik niet begrijp. Herinneringen heb ik niet meer. Je haalt geen herinneringen op wanneer je geen toekomst meer hebt. Geloof me, ik had graag dat ze voorbijkwamen, al was het maar om wat meer tijd met jou te hebben. Graag zou ik mijn kindertijd op een filmdoek terugzien, in sepia, misschien schokkerig en met abrupte overgangen, alsof de film van mijn leven in 1930 is opgenomen. Hij zou 'Herinneringen van Sarah, geschiedenis van een leugen' heten. Pak de popcorn, doof de lichten.

Maar nee. Niets. Brein op pauze. Angst. Geen enkel beeld dat terugkomt. Er is maar één ding dat telt: nu. Dit ogenblik. Eerste keer van mijn leven dat ik dit concept werkelijk doorgrond. Verbaasd laat ik het tot me doordringen, terwijl het door mijn vingers glipt, iedere seconde, een zandkorrel, een druppel zout water. Een stukje oceaan, onvervangbaar, ongrijpbaar. Een paar minuutjes toekomst, dat is alles wat me rest. En jij zult nooit de waarheid kennen. Mijn waarheid.

We gaan de lift in.

Ik word een krantenbericht. Kennelijk was dat mijn lot. Tijdens

diners, tussen de kaasplank en het dessert, zal men over mij praten. ‘Herinner je je Sarah nog?’ Ik zal een rilling over de rug van mijn kennissen zijn. Een slechte herinnering. Het onomstotelijke en onaangename bewijs dat zoiets alleen anderen overkomt.

We gaan de lift uit. Ik geef over op het roze hemd.

Ik heb nooit angst gekend, echte angst, tot dit ogenblik.

One. Two. Three. Mijn lichaam dat op een operatietafel wordt gegooid. Een zak met vuile was. Een lijk al.

Ik heb nooit pijn gekend, echte pijn, tot dit ogenblik. Maak er een eind aan. Laat het ophouden. De dood kan niet erger zijn dan dit.

Er klinken stemmen door elkaar, ver weg. Een gevoel van ijskoud metaal op mijn rug. Ik hoor de meeuwen, het gebulder van de golven. Het vocht en het zout op mijn huid.

Een laatste zandkorrel glipt door mijn vingers. Een laatste gedachte voor jou.

The end.

Ik was liever in mijn moedertaal gestorven.

KANT A
DE ONTTOVERDEN

Werkdocument
De zaak-Sarah Leroy – 1993

We zijn allemaal een beetje verantwoordelijk voor wat er met Sarah Leroy is gebeurd. Zelf heb ik er ook aan meegedaan, hoewel het me twintig jaar gekost heeft om de rol die ik in dit verhaal gespeeld heb te begrijpen en te accepteren. Ik zal mijn identiteit niet bekendmaken, dat is niet de reden dat ik dit doe, en sowieso wil ik niet de indruk wekken dat ik de waarheid onthul om mezelf vrij te pleiten, anderen in mijn plaats te beschuldigen of mezelf alleen maar in de schijnwerpers te zetten. Ik vind dat de waarheid ergens moet worden opgeschreven. Voor ons, voor Sarah, en misschien voor jou. Zodat we, bij gebrek aan vergiffenis in welke vorm dan ook, eindelijk kunnen leven met wat we gedaan hebben.

Hoewel niemand het waarschijnlijk zal geloven, hadden we destijds onze moraal. Niet het soort moraal dat ons ervan weerhield om de politie, onze families en zelfs onszelf voor te liegen, maar het soort moraal dat je bedenkt wanneer je vijftien bent en je je nog niet hebt neergelegd bij het totale gebrek aan rechtvaardigheid in deze wereld. Vandaag, dus twintig jaar na de gebeurtenissen, schrijf ik je in naam van deze moraal. De foto die bij deze bladzijden hoort is een paar dagen voor de verdwijning van Sarah Leroy genomen. Van links naar rechts zie je Angélique, en God weet dat ze niets engelachtigs had, Morgane, die we tegenwoordig 'hoogbegaafd' zouden noemen, Jasmine, die in de kranten en het politieverslag minzaam 'de dochter van de schoonmaakster' werd genoemd, en Sarah Leroy. Uiteraard is het overbodig om uit te leggen wie Sarah Leroy is,

tenzij je de afgelopen twintig jaar in een iglo op Groenland in winterslaap hebt verkeerd.

Ik weet dat je graag zou willen weten wie ik ben, maar in feite is dat totaal onbelangrijk. Wij zijn een geheel, wij zijn de 'Onttoverden'. Zoals in het leven en in de grammatica het mannelijke het vrouwelijke onderdrukt, zo komt 'wij' in ons verhaal altijd in de plaats van 'ik' en daarom sta ik mezelf toe om te schrijven uit naam van ons allen.

Niemand kan verwachten dat mensen zich vandaag de dag nog precies herinneren wat er gebeurd is in de zomer waarin Sarah Leroy verdween. Wat mij betreft, vorige week heb ik de stapel Clairefontaine-spiraalschriften van zolder gehaald die ik gebruikte om mijn dagboek bij te houden, iets wat ik van de brugklas tot het einde van mijn studietijd zo'n beetje dagelijks deed. Ik heb alles herlezen wat te maken had met de periode die ons aangaat.

Maar laten we bij het begin beginnen.

Sarah Leroy kwam Angélique niet voor het eerst tegen in klas 4B van de scholengemeenschap Victor-Hugo. Ze haatten elkaar niet op het eerste gezicht omdat ze 'in alles tegenpolen waren', zoals beweerd is in de media toen Angélique in verzekering werd gesteld. Angélique en Sarah hebben elkaar ontmoet op een kerkhof, toen ze zeven of acht jaar oud waren. En inderdaad waren ze waarschijnlijk nooit nader tot elkaar gekomen als deze eerste ontmoeting onder andere omstandigheden had plaatsgevonden. Het klopt dat ze niets gemeen hadden. Daarmee bedoel ik dat Sarah een meisje uit de middenklasse was, terwijl de ouders van Angélique tot hun nek in de schulden zaten. Maar kerkhoven zijn neutraal terrein en wekken medeleven op, waardoor de meisjes onbevooroordeeld kennis konden maken. In tegenstelling tot Angélique had Sarah een goede reden om die dag aanwezig te zijn op het kerkhof van Bouville-sur-Mer: haar moeder werd er begraven. Angélique was er alleen maar omdat, en ik citeer, 'ze dol was op kerkhoven'. Persoonlijk had ik dat een nogal verontrustende hobby gevonden, maar Sarah nam er geen aanstoot aan.

Sarah zat in de fase van rouw die we ontkenning noemen. Elke ochtend werd ze wakker in de overtuiging dat ze een boze droom had gehad, verbaasd dat ze was gewekt door het schelle gerinkel van de wekker in plaats van de warme armen van haar moeder. Haar vader, Bernard Leroy, heeft haar volledig overstuurd naar de rouwdienst moeten slepen. Ze snikte zo luid dat de priester niet te verstaan was. Uiteindelijk is ze door haar grootmoeder de kerk uit geleid en hard weggerend. Ze kwam als vanzelf bij het kerkhof uit. Als je nog nooit in Bouville-sur-Mer geweest bent, weet dan dat dat kerkhof nog steeds bestaat. Het ligt boven op een witte klif die bereidwillig oprijst uit het Kanaal, niet ver van Cap Gris-Nez. Op mooie dagen kun je Engeland zien liggen.

Angélique zat in kleermakerszit op een grafsteen, naast een met mos bedekt praalgraf. Ze droeg een gele oliejas die te groot voor haar was. Het eerste wat Sarah voor Angélique voelde was een hevige jaloezie. Het idee dat de moeder van Angélique haar waarschijnlijk had toegeroepen dat ze iets moest aantrekken voordat ze naar buiten ging trof haar als een vuistslag in haar maag. Sommige mensen hadden nog wel een liefhebbende mama die er alles aan deed om te voorkomen dat ze een longontsteking opliepen. Sarah niet. Het leven was onrechtvaardig. Sarah zou niettemin al gauw merken dat de ouders van Angélique niet van het soort waren dat zich druk maakt om iets onbenulligs als een longontsteking. Maar op dat moment leek die oliejas voor volwassenen haar het symbool van de immense liefde die haar zojuist was ontnomen. Ze begon nog harder te huilen. Uit woede gooide ze een steen in de richting van die onbekende die geen idee had hoeveel geluk ze had. Angélique draaide zich om. Ze nam Sarah uitgebreid op, die maar bleef snikken. Daarna stond ze op van haar grafsteen, nam haar in haar armen en drukte haar stevig tegen zich aan. Ze rook naar zee en warme chocolade. Sarah voelde dat ze rustiger ging ademen. Ze bleef lang in de armen van dit meisje van wie ze nog nooit gehoord had en die niettemin de eerste was die haar iets van troost bood.

‘Wie is er dood?’ vroeg Angélique, die haar blik over de zwarte jurk en maillot van haar gesprekspartner liet glijden.

‘Mama,’ mompelde Sarah.

‘O. Wat erg voor je.’

Het was even stil, waarna Sarah met moeite uitbracht: ‘Weet je wie de eerste vrouw was die het Kanaal overzwom?’

Angélique schudde haar hoofd. Ze begreep niet wat dat ermee te maken had.

‘Gertrude Caroline Ederle, in 1926. Een Amerikaanse. Ze begon bij Cap Gris-Nez en kwam 14 uur en 31 minuten later aan in Dover. Ze verbeterde het toenmalige wereldrecord van een man met 1 uur 59. Dat heeft Mama me verteld. Ze wist zoveel interessante dingen.’

Hoewel ze het geen bijster interessant weetje vond, knikte Angélique. Ze was onder de indruk van dit vertoon van kennis die onder deze omstandigheden even vreemd als nutteloos was. Daarna pakte ze Sarahs hand en keek haar ernstig aan.

‘Ik vind het heel erg, het leven is echt wreed, vooral voor meisjes. De enige oplossing is solidariteit, dat heeft Fanny gezegd.’

‘Wie is Fanny?’

‘Mijn grote zus.’

Sarah had geen flauw idee wat het woord ‘solidariteit’ betekende, maar het klonk als een serie muzieknoden, een toonladder vol hoop die ze goed kon gebruiken in deze moeilijke tijden, en dus vroeg ze aan Angélique: ‘Zou je met me mee willen gaan naar de begrafenis?’

‘Zeker weten!’ riep ze uit, alsof haar zojuist gevraagd was of ze zin had in een ijsje.

Angélique was opgetogen over deze mogelijkheid om misschien een dode in het echt te zien. En dus namen ze samen plaats naast de vers gedolven kuil die gereedlag om de doodkist te ontvangen. Ze wachtten in stilte. Af en toe veegde Angélique Sarahs tranen af met een verfrommeld papieren zakdoekje dat ze ergens in de zak van haar oliejas had gevonden. Toen begonnen de klokken te luiden

en als een zwerm lugubere raven verscheen op het kerkhof de grauwe rouwstoet van familieleden, voorafgegaan door de doodkist.

‘Dit is te treurig, je mag m’n walkman lenen,’ fluisterde Angélique, ‘ik heb ’m van m’n zus gejat.’

Zonder het antwoord van Sarah af te wachten, zette ze de koptelefoon op de oren van haar nieuwe vriendin, met het volume op maximaal.

En zo is het allemaal begonnen: Angélique, uitgedost met een zongele oliejas tot aan haar enkels, die de hand van de door verdriet overmande Sarah vasthoudt, met het nummer ‘Sensualité’ van Axelle Red op de achtergrond.

HEDEN, FANNY

Met haar telefoon in haar hand geklemd las Fanny voor de honderdste keer de sms die ze zojuist had ontvangen.

Onbekend nummer. 9.43 uur.

Mama is gisteren overleden.

Begraafenis dinsdag 10 u.

Fanny had haar zus al jaren niet gesproken, maar ze wist dat het bericht alleen maar van Angélique kon komen. Langzaam keek ze op. Door het raam van haar kantoor zag ze de bedrijvigheid van haar collega's op de drukke ochtend. Mama is overleden. Wanneer had ze haar voor het laatst gezien? Bij de derde verjaardag van Oscar, meer dan negen maanden geleden. Marie-Claire had voorgesteld om haar kleinzoon de volgende zomer een weekje mee te nemen en Fanny was nog net niet in lachen uitgebarsten. Toen ze daarna begrepen had dat het voorstel serieus was, had ze beleefd geweigerd. Ze wist niet eens meer welk smoesje ze gebruikt had. Ze hadden ruziegemaakt en elkaar niet meer gebeld. Haar handen trilden. Mama is overleden. Ze had willen vragen wat ze moest doen. Misschien met iemand praten? Nee. Werk en privé houdt je gescheiden. Fanny's collega's waren niet haar vrienden. En al helemaal niet meer sinds ze was gepromoveerd

tot adjunct-hoofdredacteur van het tijdschrift en ze waarschijnlijk eindverantwoordelijke zou worden van de afdeling online.

Ze had koffie nodig. Voorzichtig legde ze haar telefoon neer op haar keurig opgeruimde bureau, alsof het een gloeiend heet voorwerp was dat elk moment kon ontploffen. Ze liep door de open space, en het voelde eigenaardig, alsof ze zich in slow motion door een aquarium bewoog waarin het getik op toetsenborden te horen was.

‘Toverkol gaat online binnenhalen, dat staat vast, ze gaat vast de helft van het team ontslaan.’

Ze kon de zin duidelijk horen, als een boemerang die haar vol tusschen haar tanden trof. Een gesprek bij het koffieapparaat, zoals zovele, waarvan zij duidelijk het onderwerp was. Haar moeder was dood en haar collega’s noemden haar ‘Toverkol’. Bedankt en jullie ook een fijne dag.

Het gesprek tussen Nathalie en Jeanne stakte uiteraard op het moment dat ze haar aanwezigheid opmerkten. Fanny liet niets merken, drukte op de knop ‘espresso zonder suiker’ en wachtte tot het bekertje gevuld was. Een vluchtige, niet onaangename geur van paniek en koffie vulde de atmosfeer. Zonder een woord keerde Fanny terug naar haar kantoor – voor dat soort geneuzel had ze geen tijd. Bovendien was haar moeder dood, wat objectief gezien erger was dan door een paar jaloerse collega’s te worden uitgemaakt voor heks.

Toch liep ze een paar minuten later naar het toilet en bekeek zichzelf in de spiegel. Ze was niet aangekomen. Al jaren hield ze haar BMI onder de 19. Was een toverkol dik? Waarschijnlijk niet, maar ze zou wel lelijk zijn. Alle heksen waren lelijk. Ze bekeek haar rug, recht op, haar hazelnootbruine ogen, die ze nauwgezet had geaccentueerd met verfijnde make-up, haar gladde huid en haar perfect op maat gemaakte paarse jurk. Niets in haar spiegelbeeld deed in de verste verte aan een heks denken. De belediging kon niet op haar uiterlijk slaan. Goddank hadden ze het op haar persoonlijkheid gemunt. Ze haalde haar schouders op. Oké, Fanny was zachtaardig noch bijzonder vriendelijk, door tijdgebrek, grotendeels, maar om haar nou weg te zetten als

heks... Ambitieuus, rigoureuus en professioneel zouden toepasselijker typeringen zijn geweest.

Ze keerde terug naar haar kantoor, maar op het moment dat ze aan het werk wilde gaan ging haar telefoon, die ze niet meer had durven aanraken sinds ze de sms gelezen had. Fanny nam op. Ze moest met spoed naar de school van Lilou, haar stiefdochter. Fanny probeerde uit te vinden waar het om ging, vroeg of de afspraak verschoven kon worden naar de volgende week, maar de verzuimcoördinator hield vol dat het dringend was.

‘Ik zal mijn afspraken verzetten,’ verzuchtte Fanny.

In één teug dronk ze haar koffie op en briefde de assistente (Audrey? Amber? Ze kon het maar niet onthouden) over de wijzigingen in haar agenda. Een kwartier later liep ze naar de metro. Mama is overleden. Later zou ze wel over die sms nadenken. Vanavond zou ze antwoorden, ze zou Esteban vragen. Esteban wist altijd raad. Ondertussen moest ze dat gebeuren opzijschuiven en deze kutdag, want dat was het uiteraard, tot een goed einde brengen. Ze sloot haar ogen, ademde in, en stelde zich voor hoe ze liefdevol met haar hand door Oscars haren streek. Wanneer ze bang was, wanneer ze haar ademhaling voelde versnellen, hoefde ze zich alleen maar voor te stellen dat ze haar zoon-tje tegen zich aan drukte, met zijn warme zachte wang, en zijn baby-zeepgeur opsnoof. Ze voelde de spanning afnemen. Ze moest nu vooral niet aan Angélique beginnen te denken. Dit was niet het moment om in paniek te raken.